



«Экологиялық соқпақ»

вариативтік бағдарламасы

(«Рауан» мектепке дейін шағын орталығының ортаңғы тобы тәрбиеленушілеріне арналған

вариативтік бағдарламасы)

(3 жастан бастап)

(38 сағат, аптасына 1 рет)

2023-2024 оқу жылы

Құрастырған: Тубаева Г.
Жұмабаева М.
Сүлеева А.
тәрбиешілер

«Экологиялық соқпақ» вариативтік бағдарламасына рецензия

«Экологиялық соқпақ» вариативтік бағдарламасының басым міндеті жеке және барлық адамдар үшін ортақ әлем бейнесін қалыптастыру. Осы негізде балаларда экологиялық бағдарланған бейнесі қалыптасады, өзінің табиғи және әлеуметтік ортасына деген құрмет сезімі дамиды. Адам, табиғат және қоғам осы бағдарламада олардың ажырамайтын, органикалық бірлігінде қарастырылады. Вариативтік бағдарламасының экологиялық бағытына сәйкес әртүрлі экологиялық байланыстарды ашуға ерекше көңіл бөлінеді. Мектепке дейінгі жастағы балалар қоршаған орта туралы сұрақтар қойып, оларға жауап іздеуді үйренеді. Балабақшадағы экологиялық соқпақтар арқылы танымдық, дамытушылық, эстетикалық, сауықтыру функцияларын орындайды.

Экологиялық соқпақтардың үш негізгі түрі анықталады:

- мектепке дейінгі мекеме аумағында;
- табиғи немесе оларға жақын жағдайларда (кент маңындағы саябақ, жылыжай және т. б.);
- балабақша ғимаратында.

Маршрутты және экологиялық соқпақ объектілерін таңдаудың негізгі критерийлері әртүрлі және баланың назарын аударатын объектілерді барынша көп мөлшерде қосу, олардың мектепке дейінгі балалар үшін қол жетімділігі болып табылады. Экологиялық соқпақтың объектілері ретінде өсетін жабайы және мәдени өсімдіктердің (ағаштар, бұталар, шөп), мүк, тірі және өлі ағаштардағы саңырауқұлақтар, құмырсқалар, ағаштардағы құстардың ұялары, әртүрлі табиғи қоғамдастықтардың микроландшафттары (шабындықтар, ормандар), гүлзарлар, жеке әдемі гүлденген өсімдіктер, жәндіктердің тұрақты жиналу орындары, бақшалар, жекелеген тастар, т. б. фонтандар, бұлақтар және т. б. қарастырылған.

Түсінік хат

Экологиялық білім беру мектепке дейінгі педагогиканың ажырамас бөлігі. Балабақшада біріктірілген тәсілге негізделген экологиялық білім берудің тиімді жүйесін қалай құруға болады?

Экологиялық білім беру идеяларын баланың әртүрлі іс-әрекет түрлері арқылы жүзеге асырылатындай етіп қалай жасауға болады: эксперимент жасау, бақылау, еңбек, ойын, музыкалық, бейнелеу, физикалық іс-әрекет. Дамытушы ортаны қалай құру керек? (экологиялық бөлме, зертхана, тірі бұрыш, шағын-мұражайлар, экологиялық соқпақтар және т. б.); Экологиялық білім беру барысында оның мазмұнының қол жетімді бөлігіне ие болу арқылы жеке тұлғада бір қатар гуманистік ұстанымдарды байытады: өмір құндылығын сезіну, табиғатты құндылық ретінде құрметтеу, оған ұқыпты қараудың маңыздылығын түсіну және бұл арқылы экологиялық дағдарысты еңсеру міндетін шешуге ықпал етеді. Табысты экологиялық білім берудің кепілі-балалардың эмоционалдық сезімталдығы мен қайырымдылығының дамуына ықпал ететін атмосфераны құру болып табылады. Психологтардың пікірінше, оң эмоциялар адам қызметінің күшті қозғаушы күші болып табылады. Баланың адамгершілік сезімдерін тәрбиелеуге педагогтың басшылығымен табиғат бұрышында (өсімдіктер мен жануарларға күтім жасау), бақшада, гүлзарда, серуендеуде мектепке дейінгі балалардың тікелей қызметі әсер етеді. Табиғатпен қарым-қатынас жасау және эмоционалдық қайырымдылықты дамыту барысында балаларда табиғатты белсенді сақтау және қорғау, яғни объектілерді олардың қасиеттері мен ерекшеліктері көріністерінің барлық алуан түрлерінде көру; балалар қызметі саласындағы тірі тіршілік әрекеті үшін қажетті жағдайлар жасауға қатысу; табиғатты қорғаудың маңыздылығын түсіну; табиғаттағы мінез-құлық нормаларын саналы орындау. Осының бәрі мектепке дейінгі жастағы балаларды сауатты және ақылға қонымды оқыту мен тәрбиелеудің нәтижесінде ғана мүмкін болады. Мектепке дейінгі балалық шақта табиғатқа ұқыпты қарым-қатынастың қалыптасуы баланың әлемге құндылық қарым-қатынасының негізі қаланғанда, оның жеке мәдениетінің базисі қалыптасқанда ерекше маңызға ие болады.

Балалармен жұмыста қандай әдістемелерді пайдалану керек?

Мектепке дейінгі мекемеге «экологиялық жоба» не үшін қажет?

Мектепке дейінгі білім берудің сапасын арттыру шарты ретінде білім беру процесінде интеграциялау қағидатын іске асыруды талап етеді. Осы қағиданы іске асыратын өзекті және тиімді әдістердің бірі жобалар әдісі болып табылады. Интеграция қағидатын іске асыру тәсілдерінің бірі балалармен жұмыста экологиялық соқпақты дамыту ортасы ретінде пайдалану болып табылады.

Экологиялық соқпақ - бұл әртүрлі экологиялық жүйелер мен басқа да табиғи нысандар арқылы өтетін арнайы жабдықталған маршрут. Маршрутта келушілер осы объектілер туралы ауызша) немесе жазбаша (стендтер, аншлағтар және т.б.) ақпарат алады. Экологиялық соқпақты ұйымдастыру-экологиялық мәдениетті және адамдардың табиғаттағы жауапты мінез-құлық қалыптастыру нысандарының бірі. Мұндай соқпақтардың көмегімен экскурсанттардың қоршаған ортасы (өсімдіктер мен жануарлар әлемі, жердің геологиялық құрылымы және т. б.) туралы білімі тереңдейді және кеңейтіледі. Бұл балалардың қоршаған ортаны сақтауға жауапкершілігін арттырады, табиғатқа, өз Отанына деген сүйіспеншілік сезімін тәрбиелеуге ықпал етеді. Тартымдылықпен қатар, соқпақтың басқа да маңызды қасиеті оның ақпараттылығы болып табылады. Мұнда алынған ақпаратты шартты түрде танымдық «ағартушылық» деп бөлуге болады. Әрбір ақпарат түріне маршруттағы «өзінің» объектілері және өзінің белгілері - символдары (жол белгілерін еске түсіретін) сәйкес келеді. Табиғи объектілер көбінесе танымдық ақпарат көзі болып табылады. Бұл өсімдіктердің, жануарлардың түрлері, жер бедерінің, топырақтың формалары және тірі және жансыз табиғаттың басқа да элементтері. Балалар мен ересектерде ең танымал биологиялық объектілер: өсімдіктер, саңырауқұлақтар, жануарлар. Олар адам тарапынан ең көп әсер етеді. Соқпақ

аймағындағы бірқатар нысандарды қоршаған ландшафтқа жасанды түрде енгізіп, өз қолдарымен жасауға болады. Маршрут аймағында ботаникалық алаңдардың сериясын құруға болады, оларға осы жерге тән өсімдіктердің дәрілік, сирек кездесетін немесе жойылып бара жатқан түрлерін түсіруге болады. Бұл ретте белгілі бір қашықтықтар арқылы және аса қызықты объектілерде орнатылған ақпараттық қалқандар, көрсеткіштер, сандар немесе символдары бар тақтайшалар тиісті ақпаратты тез алуға және келушілердің белгіленген бағыт бойынша қозғалысын жіберуге мүмкіндік береді. Білім беру салалары бойынша экскурсиялар, ұйымдастырылған оқу қызметтері, байқаулар өткізуден басқа, экологиялық соқпақтар мониторингтік және жобалау қызметін ұйымдастыру, әлеуметтік-экологиялық жобаларды орындау, экологиялық мерекелер, сондай-ақ аумақты жинау және отырғызылған өсімдіктерді күту жөніндегі акцияларды қоса алғанда, табиғат қорғау акцияларын өткізу үшін пайдаланылса болады. Оқу экотоптарының экологиялық-ағартушылық әлеуетін пайдалана отырып, «Қыста құстарға жем бер», «Балабақшаға гүл сыйла», «Мен ағашпен бірге өсемін» және т. б. табиғатты қорғау акцияларын дәстүрлі түрде жасауға болады. Бұл экологиялық соқпақты тамашалаушы тәрбиеленушілер, ата-аналар мен педагогтар болып табылады. Балабақшада арнайы бұрыш немесе кабинет дайындалып, қызықты ақпарат балалардың жас ерекшеліктерін ескере отырып беріледі. Экскурсиялық маршруттың орташа ұзақтығы 20-25 минут. Соқпақтың әр түрлі объектілермен қанығуына байланысты бірнеше тақырыптық экскурсиялар жасауға болады. Экологиялық соқпақ жылдың барлық маусымында пайдаланылуы мүмкін.

Вариативтік компоненттік шығармашылық жобасының мақсаты:

экологиялық мәдениеттің негізін қалыптастыру, табиғатқа деген саналы, дұрыс көзқарасты қалыптастыру, экологиялық соқпақ бойынша экскурсияларды пайдалана отырып, оны қорғауға үйрету.

Міндеттері: мектеп жасына дейінгі балалардың қоршаған орта (өсімдіктер мен жануарлар әлемі және т.б.) туралы білімдерін тереңдету және кеңейту, биологиялық және басқа да табиғи процестердің заңдылықтарын түсінуді жетілдіру, қоршаған ортаны сақтау жауапкершілігін арттыру.

Күтілетін нәтижелер:

- Балалардың экологиялық тәрбиелеуде қоршаған ортаның рөлін арттыру.
- Әр түрлі экологиялық іс-шараларды ұйымдастыруға және өткізуге балалардың тікелей қатысуын арттыру.
- Мектепке дейінгі жастағы балалардың туған қаласының экологиясы, табиғатты қорғау туралы білім деңгейін арттыру.

Бағдарламаны іске асыру барысында мектепке дейінгі балалармен жұмыс жасаудың түрлері мен әдістері:

- Танымдық әңгімелер;
- Дидактикалық ойындар;
- Табиғат объектілеріне бақылау жүргізу;
- Қозғалмалы ойындар;
- Мерекелерді өткізу;
- Экологиялық соқпақ бойынша экскурсиялар ұйымдастыру;
- Балалар мен ата-аналардың қолөнер және суреттер жасау, альбомдар, фотогазеттер, кітап көрмелерін безендіру бойынша бірлескен қызметі;
- Жануарлар мен өсімдіктер туралы шығармаларды оқу;
- Өнімді қызмет: оригами, сурет салу, аппликация және т. б.;
- Ертегілер құрастыру;
- Бағдарлама материалдарын рәсімдеу.

**«Экологиялық соқпақ»
вариативтік бағдарламасының төлқұжаты**

Вариативтік бағдарламасының атауы	«Экологиялық соқпақ»
Вариативтік бағдарламасының өзектілігі	Табысты экологиялық білім берудің кепілі - балалардың эмоционалдық сезімталдығы мен қайырымдылығының дамуына ықпал ететін атмосфераны құру болып табылады. Психологтардың пікірінше, оң эмоциялар адам қызметінің күшті қозғаушы күші болып табылады. Баланың адамгершілік сезімдерін тәрбиелеуге педагогтың басшылығымен табиғат бұрышында (өсімдіктер мен жануарларға күтім жасау), бақшада, гүлзарда, серуендеуде мектепке дейінгі балалардың тікелей қызметі әсер етеді. Осының бәрі мектепке дейінгі жастағы балаларды сауатты және ақылға қонымды оқыту мен тәрбиелеудің нәтижесінде ғана мүмкін болады. Экологиялық білім беру мектепке дейінгі педагогиканың ажырамас бөлігі болды.
Мақсаты мен міндеттері	Мақсаты: Жоба әдісін пайдалана отырып, мектепке дейінгі жастағы балалардың МДҰ-да экологиялық білім беру бойынша білім беру процесін бағдарламалық-әдістемелік сүйемелдеуді құру, экологиялық мәдениеттің бастауларын қалыптастыру, табиғатқа, экологиялық соқпақ бойынша экскурсияларды пайдалана отырып, оны қорғайтын адамдарға, үлкендер еңбегіне саналы-дұрыс қарым-қатынасты қалыптастыру. Міндеттері: ➤ Табиғатпен қарым-қатынас жасау және эмоционалдық қайырымдылықты дамыту барысында балаларда табиғатты белсенді сақтау және қорғау; ➤ Объектілерді, олардың қасиеттерінің, ерекшеліктері мен көріністерінің барлық алуан түрлерінде көру; ➤ балалар қызметі саласындағы тірі тіршілік әрекеті үшін қажетті жағдайлар жасауға қатысу; ➤ табиғатты қорғаудың маңыздылығын түсіну; ➤ табиғаттағы мінез-құлық нормаларын саналы орындау; ➤ жобалау әдісі арқылы мектепке дейінгі жастағы балаларды табиғатты қорғау қызметіне тарту; ➤ балаларда экологиялық мәдениет элементтерін қалыптастыруға ықпал ету.
Вариативтік бағдарламасының сәдіснамалық базисі	Мәселе: Жобалау қызметі мектеп жасына дейінгі балалардың экологиялық білім алуына қалай ықпал етеді? Объект: мектепке дейінгі жастағы балалардың экологиялық білім берудегі жобалар әдісін қолдану мәселелерін зерттеу. Пән: мектепке дейінгі жастағы балалардың экологиялық білім беру үдерісінде жобалар әдісін қолдану. Гипотеза: мектепке дейінгі жастағы балалардың жобалау қызметін пайдалана отырып экологиялық білім беру процесі келесі шарттарды сақтай отырып тиімді болады: ➤ мектепке дейінгі білім беру мекемесінің экологиялық пәндік-дамытушылық ортасы құрылатын болады; ➤ экологиялық білім беру мектепке дейінгі білім берудің жаңа қызметтік парадигмасын енгізуге байланысты неғұрлым маңызды

болады;

- балалардың жас және жеке ерекшеліктері ескеріледі;
- интеграцияланған сипаттағы балалар қызметінің әртүрлі түрлері қолданылатын болады.

Мақсат пен гипотезаға сәйкес келесі міндеттер ұсынылды:

- мектепке дейінгі балалардың экологиялық білім беру жүйесіндегі жобалық әдісті зерттеу;
- мектепке дейінгі ересек жастағы балаларды тәрбиелеу жүйесінде жобаны әзірлеу және апробациялау;
- бағдарламаны іске асыру нәтижелері бойынша қорытынды жасау;
- мектеп жасына дейінгі балалардың табиғат объектілері, олардың өзара байланысы туралы қарапайым түсініктерін қалыптастыру;
- қоршаған ортамен тірі организмдердің өзара әрекеттесуін зерттеу, бақылау және әңгімелесу барысында экожүйенің флорасы мен фаунасының пайдасы мен зиянын анықтау;
- тірі ағзалардың тіршілігін қамтамасыз ету жүйесінің функционалдық ерекшеліктерін зерттеу;
- қиял, шығармашылық, танымдық қызығушылық, ойлау, талдау, салыстыру, жалпылау;
- іс-әрекеттің әр түрлерінде (бейнелеу, ақыл-ой, ойын) тәжірибелі жолмен алынған білімді көрсету;
- адам қызметінің қоршаған ортаға әсерін зерттеу.

бағдарламаның әдіснамалық және теориялық негізі

Педагогикалық үдеріс философия, педагогика, психология саласындағы қоғамның рухани өмірімен тығыз байланыс идеясы, шындықты танудың жүйелі талдауы болып табылады. Зерттеу экологиялық тәрбие үрдісінің әдіснамалық негіздемесіне сүйенді.

Вариативтік бағдарлама. Мектепке дейінгі білім беру мекемесі жағдайында экологиялық тәрбиенің теориялық тәсілдерінде, мазмұны мен формаларында жобалық қызметті пайдалана отырып, мектепке дейінгі балалардың экологиялық білімін қалыптастыру процесінің өзіндік ерекшеліктері бар екендігі туралы тұжырымдамалық Ереженің теориялық-әдіснамалық негіздемесі ұсынылған.

Зерттеудің ғылыми жаңалығы:

- мектеп жасына дейінгі балаларға экологиялық білім беру мүмкіндігі мен қажеттілігін негіздеуде, онда жоба ерекшеліктері негіз қалаушы жағдай ретінде әрекет етеді;
- МДҰ жағдайында мектепке дейінгі балалардың экологиялық мәдениетінің негізгі компоненттерінің құрылымы мен мазмұнын нақтылауда;
- модульдік-құзыреттілік негізде МДҰ-ның экологиялық-дамытушы пәндік ортасының инновациялық моделін әзірлеуде;
- МДҰ жағдайында мектеп жасына дейінгі балалардың экологиялық мәдениетін қалыптастыру критерийлерін анықтау.

Зерттеудің практикалық маңыздылығы - мектепке дейінгі жастағы балаларға экологиялық білім беру бойынша жұмысты жетілдіру процесінде ондағы теориялық ережелер мен қорытындыларды, ғылыми-әдістемелік материалдар мен ұсыныстарды пайдалану мүмкіндігімен анықталады. Тапсырмалар, тренингтер, ойындар үлгілері педагогикалық шығармашылыққа, мектеп жасына дейінгі балалардың табиғат әлемін ғылыми және гуманитарлық игеруін ұйымдастыруға, олардың экологиялық сауаттылығын қамтамасыз етуге бағдар бола алады.

Қатысушылар	«Қазына» ересек топ тәрбиеленушілері
Вариативтік бағдарламасын іске асыру мерзімі:	20201 жыл қыркүйек – 2022 жыл мамыр.
Вариативтік бағдарламасын іске асыру кезеңдері	2023 жыл, тамыз – дайындық кезеңі; 2023-2024 ж.ж. - қалыптастыру кезеңі; /практикалық/ 2024 жыл, мамыр – жалпылау кезеңі. /қорытынды/
Бағдарламаның функциялары	Диагностикалық – экологиялық білім беру мен тәрбиелеу процесінде мектепке дейінгі балалардың экологиялық білімін қалыптастырудағы өзгерістерді белгілейді. Мақсатты-оқу мақсаттарын қолдайды (біз баланы неге және не үшін үйретеміз). Мотивациялық – коршаған ортаны тануда баланың қолжеткізген нәтижелерін көтермелейді. Мазмұнды- мектеп жасына дейінгі балалардың экологиялық білімін қалыптастыру бойынша орындалатын жұмыстардың барлық спектрін ашады. Дамытушы-жыл сайыноқ және даму үрдісінің үздіксіздігін қамтамасыз етеді. Рейтингілік - мектеп жасына дейінгі балалардың қабілеті мен құзыреттілігінің ауқымын көрсетеді.
Танымдық салалардың интеграциясы	Таным, қатынас, шығармашылық, денсаулық
Күтілетін нәтижелер	➤ табиғатқа ұқыпты қараудың қалыптасуы мектепке дейінгі балалық шақта ерекше маңызға ие болады, онда баланың әлемге деген құндылықтық қарым-қатынасының негізі қаланады, оның жеке мәдениетінің негізі қалыптасады. ➤ балалардың экологиялық білім деңгейі, танымдық және сөйлеу белсенділігі артады; ➤ балаларда тірі және өлі табиғат объектілеріне тұрақты қызығушылық қалыптасады; ➤ балалар алған білімдерін басқа қызмет түрлерінде қолдана алу мүмкіншілігі артады.
Вариативтік бағдарламасына жауаптылар	Тәрбиешілер: Тубаева Г. Жұмабаева М. Сүлеева А.

Вариативтік бағдарламасын іске асыру кезеңдері

Мерзімі	Кезең	Мазмұны
2023жыл, қыркүйек	Дайындық кезеңі	Мақсаты мен міндеттері:вариативтік бағдарламасын жүзеге асырылуын талдау. Жобаның қажеттілігін бағалау, жетілдіру. - Балалардың тақырыпты қабылдау деңгейін зерттеу; - балалардың психологиясына сай материалдар тандау, оны бала санасына жеткізу жолдарын бекіту; - бұған дейінгі осы тақырыпта жүргізілген тәжірибелерге сүйене отырып, жаңа идеялармен толықтыру және тиімді тұсын анықтау; - тақырыпты балаға түсіндіріп, жеткізу бағытында ата-аналарды жұмылдыру; - бағдарламаны іске асыру бойынша педагогикалық кеңесте талқылау; - бағдарламаны іске асыру жоспарын құру; - пайдаланылатын көрнекіліктерді анықтау, дайындау; - әр тақырып бойынша құжаттар әзірлеу.
2023 – 2024оқу жылы	Практикалық кезең	Бағдарламаны іске асыру экологиялық тәрбиені қалыптастыру үшін мынандай практикаларды қолданамыз: - Түсіндіру; - Өңгімелесу; - серуен, бақылау; - Мультфильм көрсету; - Сурет салу; - Логикалық тапсырмалар;
2024жыл, мамыр	Қорытынды кезең	Бағдарламаны іске асыру нәтижелерінің сапалық сараптамасы: - бөбекжайда ашық ұйымдастырылған іс-әрекеттерін, көрмелер ұйымдастырып, өткізу; - атқаралған жұмыстарды қорытындылап, жинақтар шығару; - диагностика, сараптама жасап нәтижесін қорытындылау; - материалдарды арнайы ақпарат құралдарында жариялау.

**«Экологиялық соқпақ» вариативтік бағдарламасының
перспективалық жоспары**

№	Тақырып	Сағат саны	Уақыты
1	«Күз мезгілі ондағы ерекшеліктер» әңгіме.	1	05.09.2023ж
2	«Күзгі ағаштар»	1	12.09.2023ж
3	«Жәндіктер»	1	19.09.2023ж
4	«Құстардың жылы жаққа қайтуы»	1	26.09.2023ж
5	«Жемістер мен көкөністер» сурет салу	1	03.10.2023ж
6	«Жаңбыр қайдан келді?»	1	11.10.2023ж
7	«Берекелі, мерекелі Алтын күз!» көрме	1	17.10.2023ж
8	«Тауда нелер өмір сүреді?»	1	24.10.2023ж
9	Дидактикалық ойындар: «Аталған ағашқа жүгір», «Сипаттама бойынша тап», «Қай ағаштың жапырағы?»	1	31.10.2023ж
10	«Өзенге экологиялық экспедиция»	1	07.11.2023ж
11	«Бұлттар – ақ боз аттар» тақырыптық серуен	1	14.11.2023ж
12	«Ағаш туралы ертегі» құрастыру	1	21.11.2023ж
13	«Қар, қардың қасиеттері»	1	28.11.2023ж
14	«Жылдың әртүрлі уақыттарындағы менің сүйікті ағашым» сурет салу	1	05.12.2023ж
15	«Ғажайып ағаш» ата-аналарды қатыстыра отырып көрме өткізу	1	12.12.2023ж
16	«Кішкентай альхоры және алып емен»	1	19.12.2023ж
17	«Біздің учаскедегі ағаштар мен бұталар»	1	26.12.2023ж
18	«Орман дәрігері-тоқылдақ»	1	09.01.2024ж
19	«Құстарқандай пайда келеді?»	1	16.01.2024ж
20	«Құстар дауысы» Д/О «Ненің дауысы?»	1	23.01.2024ж
21	«Біздің қанатты достарымыз» Балалар мен ата- аналардың бірлескен жұмысы	1	30.01.2024ж
22	«Құстар» тақырыбы бойынша суреттер көрмесі	1	06.02.2024ж
23	«Құстарға арналған ұя» жапсыру	1	13.02.2024ж
24	«Қыстап қалатын құстар» әңгіме	1	20.02.2024ж
25	«Көктем келді» танымдық әңгіме	1	27.02.2024ж
26	«Анамызға арналған гүлдер» Д/О «Қандай гүл?» сипаттама бойынша ойла	1	05.03.2024ж
27	Гүлзардағы алғашқы гүлдерді бақылау	1	12.03.2024ж
28	«Гүлдер вальсі» П. И. Чайковский	1	19.03.2024ж
29	«Гүлді алаң» ұжымдық жұмыс Оригами	1	26.03.2024ж
30	«Көктемгі әсем табиғат»	1	02.04.2024ж
31	«Шөптегі бәйшешектер» сурет салу	1	09.04.2024ж
32	«Жәндіктерді бақылау. Олардың әкелетін пайдасы мен зияны» әңгіме.	1	16.04.2024ж
33	«Құмырсқа қалай үйіне асығады?» В. Бианка	1	23.04.2024ж
34	«Өсімдіктер мен жәндіктер шабындықта» альбомын жасау	1	30.04.2024ж
35	Д/О «Кім қайда тұрады?» сипаттама бойынша іздеңіз	1	14.05.2024ж
36	«Шегіртке және құмырсқа» мүсіндеу	1	21.05.2024ж
37	«Мөлдір су»	1	28.05.2024ж.

«Экологиялық соқпақ» вариативтік бағдарламасының мазмұны

Тақырыптар атауы	Мақсаты мен міндеттері
«Күз мезгілі ондағы ерекшеліктер» әңгіме	Күз мезгіліндегі ерекшеліктер туралы әңгімелеу, өзгешеліктерді айтуға үйрету.
«Күзгі ағаштар»	Балаларда күзгі табиғаттың әсемдігі мен әртүрлілігіне, ағаштарды бейнелеуге деген құштарлықты ояту. «Тәй-тәй» әдісіне сәйкес ағаштың кескінін құру, алгоритмдік схемалармен жұмыс жасау дағдыларын қалыптастыру; сызбада ағаштың сипаттамалық белгілерін көруге және таратуға, оның бөліктерін дұрыс сызуға; кескінді құру кезектілігін сақтауға үйрету. Ағаштардың құрылымы мен формасының ерекшеліктерін, олардың түс ерекшеліктерін, жеке ерекшеліктерін көркемдік тұрғыдан дамыту. Ағашты графикалық материалдармен бейнелеу қабілетін бекіту.
«Жәндіктер»	Балалардың жәндіктер туралы білімдерін кеңейтіп, жинақтап, балалардың белсенді сөздік қорына «жәндіктер» туралы жалпыланған ұғымды енгізу.
«Құстардың жылы жаққа қайтуы»	Жыл құстары туралы мәлімет беру, олардың аттарын айтуға үйрету.
«Жемістер мен көкөністер» сурет салу	Көкөністер мен жемістерді ажырата білуге, көкөністер мен жемістердің атауына сын есімдерді таңдай білуге үйрету. Балалардың көкөністер мен жемістер туралы білімдерін бекіту: олар қай жерде өседі, олар кім, не үшін өсіріледі.
«Жаңбыр қайдан келді?»	Балалардың ізденіс белсенділігін дамыту, проблема негізінде тапсырмаларды анықтай білу; өз іс-әрекетінің кезеңдерін жоспарлай білу, өз таңдауын дәлелдей білу, жаңбыр, жаңбыр түрлері туралы білімдерін анықтап, байытып, бекіту. Мектеп жасына дейінгі балалардың экологиялық мәдениет негіздерін дамыту құралы ретінде табиғат құбылыстары мен объектілеріне саналы түрде дұрыс көзқарасын қалыптастыру.
«Берекелі, мерекелі Алтын күз!» көрме	Ата-аналарды балалармен бірлескен жұмысқа тарту, балаларға «Алтын күз» сөзінің мағынасын ашу.
«Тауда нелер өмір сүреді?»	- Балаларды таулардың кейбір тұрғындарымен, олардың осындай өмір жағдайларына бейімделуімен таныстыру, танымдық қызығушылығын, эстетикалық сезімдерін дамыту: таулардың сұлулығын көруге және оған таңдануға үйрену, жануарлар мен өсімдіктерге деген құрметті қалыптастыру.
Дидактикалық ойындар: «Аталған ағашқа жүгір», «Сипаттама бойынша тап», «Қай ағаштың жапырағы?»	Шапшаңдыққа, алғырлыққа, байқампаздыққа үйрету
«Өзенге экологиялық экспедиция»	Балаларға өзен мысалында су объектілерінің экологиялық проблемалары туралы балалардың ойларын кеңейту, су объектілерін сақтауға бағытталған шаралар туралы балалардың білімін байытуға және бекітуге ықпал ету; Балаларға тұрмыстық суды тазартатын сүзгілер және өндірістік ағынды суларды тазарту қондырғылары туралы түсінік қалыптастыру; Балалардың сөздігін «тоғандар» тақырыбындағы зат есімдермен, сын есімдермен және етістіктермен байыту. Балалардың сөздігін белсенді ету (сөздер: су

	қоймалары, ластану, өзен гүрілдері, судың шашылуы), сөйлем құра білу, сұрақтарға жауап беру қабілетін дамыту.
«Бұлттар – ақ боз аттар» тақырыптық серуен	Аспандағы бұлттар туралы түсініктерді қалыптастыру үдерісінде балалардың танымдық белсенділігін дамыту, әлемнің сұлулығын байқауға және көруге үйрету; өлі табиғат құбылыстары туралы түсінік қалыптастыру;
«Ағаш туралы ертегі» құрастыру	Байланыс тілін дамыту, сөздік мен белгілер сөздігін белсендіру
«Қар, қардың қасиеттері»	Балалардың қардың қасиеті, қыс құбылыстары туралы түсініктерін кеңейту және байыту. Балаларды мұзбен және оның қасиеттерімен таныстыру. (тегіс, мөлдір, суық, қатты)
«Жылдың әртүрлі уақыттарындағы менің сүйікті ағашым» сурет салу	Балалардың сурет салу қабілетін жетілдіру. Тірі және өлі табиғаттағы маусымдық өзгерістер туралы білімдерін бекіту; суреттегі осы өзгерістерді неғұрлым айқын суреттеуге үйрету. Композиция туралы түсінік қалыптастыру.
«Ғажайып ағаш» ата- аналарды қатыстыра отырып көрме өткізу	Ата-аналарды «Экологиялық соқпақ» бағдарламасы аясында жүргізілетін жұмыстармен таныстыру
«Кішкентай альхоры және алып емен»	Балалардың өсімдік әлемінде гентанымдық қызығушылығын не нағашының өсуінің ерекшеліктерін байқау арқылы дамыту. Табиғи факторлардағы ағаштың негізгі қажеттіліктері туралы бала лардың ойларын дамыту және табиғи әлемді түсінуге тұрақты қызығушылық қалыптастыру. Балалардың сөздік қорын кеңейтіп, байыту.
«Біздің учаскедегі ағаштар мен бұталар»	Балаларды аппликация арқылы ағаштар мен бұталардың бейнесін жасауға үйрету, олардың сыртқы түрінің ерекшеліктерін беру
«Орман дәрігері-тоқылдақ»	Балалардың ағаш кесушілер -тоқылдақ туралы білімдерін нақтылау; ұя салудың тәсілдерімен және құстың орманға тигізетін пайдасымен таныстыру; ойлау, логикалық ойлау қабілеттерін қалыптастыру;
«Құстар қандай пайда әкеледі?»	Балалардың құстар туралы білімдерін бекіту және жүйелеу.
«Құстар даусы» Д/О «Ненің даусы?»	Білім беру процесіне қатысушылар арасындағы нәтижелі өзара іс- қимыл жүйесін дамыту. Балалардың құстар туралы ой-өрісін кеңейту, қоршаған әлемнің сұлулығын байқауға және көруге үйрету; Шығармашылық қиялын, тапқырлығын дамытуды жалғастыру, зейінділікті дамыту; Қоршаған табиғатқа ұқыпты қарауға тәрбиелеу.
«Біздің қанатты достарымыз» Балалар мен ата- аналардың бірлескен жұмысы	Алған білімдерін дербес шығармашылық қызметте қолдануға үйре- ту.
«Құстар» тақырыбы бойынша суреттер көрмесі	Кітапқа қызығушылықты қалыптастыру. Кітаптағы суреттер қалай маңызды екендігін түсіндіру; кітап иллюстрацияларын қарастыра отырып, қалай қызықты екенін көрсету
«Құстарға арналған ұя» жапсыру	Балаларға бірнеше бөліктен тұратын заттарды қолданбада бейнелеуді үйрету; бөліктердің пішінін анықтау, (тікбұрышты, дөңгелек, үшбұрышты). Құстар үйінің бөліктерін белгілі бір ретпен жабыстыруды үйрету, ұсақ моториканы, қиялын дамыту. Балаларды жылы жаққа ұшып кететін, таныс құстарды атауды қалыптастыру.
«Қыстап қалатын құстар» әңгіме	қонысаударатын құстар туралы түсінік қалыптастыру, адамгершілік, эмоционалды позитивті, құстарға қамқор болуды,

	оларды қорғауға қызығушылықты оятуды дамыту.
«Көктем келді» танымдық әңгіме	Көктем туралы білімдерін нақтылау және кеңейту
«Анамызға арналған гүлдер» Д/О «Қандай гүл?» сипаттама бойынша ойла	Алғашқы гүлдер туралы түсінік беру, оларды сипаттау бойынша анықтауға үйрету, аналарына сыйлық жасау арқылы, қуанта білуге тәрбиелеу.
Гүлзардағы алғашқы гүлдерді бақылау	Алғашқы гүлдер туралы білімді бекіту, сөздік қорын байыту
«Гүлдер вальсі» П. И. Чайковский	Музыкалық шығармалардың көмегімен табиғат сұлулығын қабылдауға үйрету
«Гүлді алаң» ұжымдық жұмыс Оригами	Оригами техникасын қолдана отырып, балаларды түстердің тән ерекшеліктерін беруге үйрету. Қиялды дамыту
«Көктемгі әсем табиғат»	Балаларды туған табиғаттың ерекшеліктерімен, оның мекендеушілерімен таныстыру, әлемнің тұтас суретін қалыптастыру, оның ішінде туған жердің сұлулығын бағалай білу және сақтай білу
«Шөптегі бәйшешектер» сурет салу	«Шөптегі бәйшешектер» тақырыбы барысында оқуды жалғастыру, шабындық гүлдердің сыртқы түрін етән ерекшеліктерін беру
«Жәндіктерді бақылау. Олардың әкелетін пайдасы мен зияны» әңгіме.	Олар әкелетін пайдасы мен зияны туралы әңгіме. Жәндіктерді атауға үйрету, оларды ерекше ерекшеліктері бойынша тану, тән белгілерін анықтау.
«Құмырсқа қалай үйіне асығады?» В. Бианка	В. Бианканы оқу «Құмырсқа қалай үйге асығады?» құмырсқаның өмір сүру ортасымен және пайдасымен танысу. Тірі жәндіктерге мейірімді қарым-қатынасқа тәрбиелеу.
«Өсімдіктер мен жәндіктер шабындықта» альбомын жасау	«Өсімдіктер мен жәндіктер шабындықта» қарастыру үшін альбом жасау экожүйе ретінде шабындықтың ерекшеліктері туралы балалардың түсініктерін жалпылау.
Д/О «Кім қайда тұрады?» сипаттама бойынша іздеңіз	Жәндіктер, олардың мекендеу ортасына тән ерекшеліктері туралы білімді бекіту
«Шегіртке және құмырсқа» мүсіндеу	Жәндіктерді мүсіндеу іскерлігін бекіту, олардың сыртқы түрінің ерекшеліктерін беру. Жұмыстарды композицияға біріктіруге үйрету
«Мөлдір су»	Балаларға су туралы түсінік беру және судың қажеттілігін, оның адамның, құстың, жануарлар мен өсімдіктердің тіршілігіндегі маңызы туралы түсіндіру. Әр тапсырманы қызығушылықпен орындауға баулу, Судың қасиетін тәжірибе арқылы ұғындыру. Суды ластамауға, суды үнемдей білуге, ұқыптылыққа тәрбиелеу.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Мектепке дейінгі білім берудің негізгі жалпы білім беру бағдарламасының құрылымына қойылатын мемлекеттік талаптар.
2. Мектепке дейінгі білім беру мекемесінің Білім беру бағдарламасын құрастыруға арналған әдістемелік ұсынымдар.
3. Қазақстан мектебі журналы, №1, 2008 жыл.
4. Қазақстан мектебі. №3 2006 жыл,
5. Қазақстан мектебі. №3 2006жыл.
6. Педагогика тағылымдары. Алматы. «Рауан». 1993 жыл.
7. Тәрбие құралы. №1 2005жыл.
8. Тәрбие құралы. №4 2004 жыл
9. Отбасы және балабақша №2 2011 жыл
10. Бала тәрбиесі №2 2009 жыл
11. Отбасы және балабақша №2 2012 жыл